



SONET BOTNIAN KESKI-POHJANMAAN TOIMINTASUUNNITELMA 2013-2014

Toimintaympäristön muutokset suuntaavat toimintaa

Parhaillaan valtakunnassa valmistellaan sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennemuutosta (ns. sote-uudistusta) osana kuntauudistusta. Palvelut järjestetään pääsääntöisesti vastuukuntamallilla. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisvastuu tulee määräytymään kunnan asukasluvun mukaan yhdenmukaisin periaattein koko maassa. Kaikki kunnat kuitenkin rahoittavat sote-palveluja. Jokainen sote-alue kuuluu erityisvastuualueeseen (erva), joita tulee olemaan yhteensä viisi. Sosiaali- ja terveydenhuollon rahoitus- ja järjestämisvastuu tulee pääsääntöisesti olemaan vahvoilla peruskunnilla.

Kuntien ja sote-alueiden yhteisiä keskitettäviä tehtäviä varten tulee olemaan viisi erityisvastuualuetta (erva). Nykyiset sairaanhoitopiirit yhdistetään hallinnollisesti erva-alueiksi ja ne vastaavat mm. tietyistä keskitetyistä ja erityisryhmien palveluista sekä alueiden palvelujen koordinaatiotehtävistä.

Parhaillaan uudistetaan myös sosiaalihuoltoa säätelevää lainsäädäntöä. Se tulee asettamaan erityisiä kehittämistarpeita sosiaalihuollon toimijoille.

Toimintaympäristön uudistuessa sosiaalialan osaamiskeskusten lakisääteiset tehtävät ovat hyvin ajankohtaiset:

- kehittää ja välittää sosiaalialan osaamista ja asiantuntemusta
- kehittää peruspalveluja sekä erityisosaamista vaativia erityis- ja asiantuntijapalveluja
- turvata perus-, jatko- ja täydennyskoulutuksen ja käytännön työn monipuolinen yhteys
- toteuttaa tutkimus-, kokeilu- ja kehittämistoimintaa
- ylläpitää yhteistyötä alueellisten erityis- ja asiantuntijapalveluiden tuottamiseksi.

Lisäksi SONet BOTNIALla on erityistehtävänä Pohjoismaisen yhteistyön välittäminen sosiaalialan osaamiskeskusverkoston kautta.

Toimintasuunnitelmakauden aikana SONet BOTNIA tekee toimintaansa ja sosiaalialan kehittämistä alueellaan tunnetuksi kunnille ja kuntayhtymille, niiden luottamushenkilöille ja muille kehittämisorganisaatioille. SONet BOTNIA jatkaa sosiaali- ja terveydenhuollon rakennemuutoksen työseminaarisarjaa, joka on suunnattu kunta-, sosiaali-, ja perusturvajohdolle, luottamushenkilöille sekä tutkimus-, kehittämis- ja opetusalan yhteistyökumppaneille.

Toimintasuunnitelma kattaa Keski-Pohjanmaan alueen, jossa sosiaali- ja terveydenhuollon toimijoina ovat peruspalveluliikelaitoskuntayhtymä Jyväskylä ja Kokkolan kaupunki. Kokkola tuottaa vastuukuntamallilla myös Kruunupyyn kunnan sosiaali- ja terveysterveyst. Keski-Pohjanmaan ja Kruunupyyn väestöpohja on yhteensä noin 75 280 asukasta (31.12.2012 Tilastokeskus). Palveluja tuotetaan Kokkolassa ja Keski-Pohjanmaan sairaanhoitopiirissä suomen ja ruotsin kielellä. Alueen väestöstä noin 18 % on ruotsinkielisiä. Vaikka Keski-Pohjanmaata luonnehditaan haja-asutusalueeksi, välimatkat eivät ole valtakunnallisesti verrattuna pitkiä. Palvelujen järjestämisen näkökulmasta Keski-Pohjanmaa on kompakti alue. Vuonna 2009 toteutuneen monikuntaliitoksen myötä Kälviän,

Lohtajan ja Ullavan kunnat muodostivat Kokkolan kanssa uuden Kokkolan kaupungin. Samanaikaisesti Kokkola ryhtyi tuottamaan myös Kruunupyyn sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut.

Keski-Pohjanmaalla toimii Kokkolan yliopistokeskus Chydenius, jossa Jyväskylän, Vaasan ja Oulun yliopistot järjestävät korkeakouluopetusta. Chydeniuksessa järjestetään sosiaalityön koulutusta. Lisäksi maakunnassa sosiaalihuollon koulutusta järjestävät Centria ammattikorkeakoulu ja Kokkolan sosiaali- ja terveysalanopisto. Verkostotyössä painottuu yhteistyö kuntien, sosiaalihuollon opetusta järjestävien tahojen sekä sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämisorganisaatioiden kanssa.

Sosiaali- ja terveydenhuollon kansallisessa kehittämisohjelmassa (Kaste) Keski-Pohjanmaa sijoittuu Pohjois-Suomen aluejohtoryhmän alaisuuteen yhdessä Pohjois-Pohjanmaan, Lapin ja Kainuun kanssa. SONet BOTNIA:n maakunnista Etelä-Pohjanmaa ja Pohjanmaa kuuluvat Väli-Suomen Kaste-alueeseen. Yhteistyötä voidaan kuitenkin tehdä myös yli Kaste-alerajojen. Toimintasuunnitelma kattaa Kaste2-ohjelman aktiivisen toteutuksen vaiheen.

Toimintasuunnitelman laatimisen yhteydessä huomioidaan alueen muut keskeiset sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämistä linjaavat strategiat ja ohjelmat. Tällaisia ovat esimerkiksi Keski-Pohjanmaan hyvinvointistrategia (http://www.keski-pohjanmaa.fi/tiedostot/Keski-Pohjanmaan_hyvinvointistrategia_2015.pdf) ja alueen korkeakoulujen Botnia-strategia (<http://www.chydenius.fi/esittely/yliopistokeskus/hallinto/botnia-strategia>). Lisäksi SONet BOTNIA osallistuu Keski-Pohjanmaalla maakuntastrategian ja maakuntaohjelman toteuttamissuunnitelman hyvinvointiosioon. SONet BOTNIA osallistuu myös toimintakaudella 2013-2014 aktiivisesti maakuntaliiton erilaisiin työryhmiin ja tilaisuuksiin (mm. Keski-Pohjanmaan hyvinvointifoorumit).

Toiminnan painopisteet Keski-Pohjanmaalla ovat:

- Alueellisen sosiaalialan ja hyvinvointitietotuotannon kehittäminen
- Sosiaalialan substanssialueiden osaamisen ja käytäntöjen kehittymisen vahvistaminen (Kaste-ohjelman mukaisesti)
- Kestävän kehittämisen rakenteiden muodostamisen edistäminen sosiaali- ja terveydenhuollon eheäksi kokonaisuudeksi (ml. opetus- ja tutkimuslinikkatoiminta)
- Järjestöyhteistyön kehittäminen
- Pohjoismaisen yhteistyön kehittäminen

Toiminnassa tavoitteena on painopisteitä läpileikaten pitkäjänteinen kehittämistyö, osallisuuden ja yhteisöllisyyden kehittymisen tukeminen, sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistyön vahvistaminen eri tasoilla sekä sosiaalihuollon identiteetin vahvistaminen.

Alueellisen sosiaalialan ja hyvinvointitiedontuotannon kehittäminen

Kuntien ja kuntayhtymien tehtävänä on tuottaa tietoa kuntalaistensa hyvinvoinnista. SONet BOTNIA:n tavoitteena on kehittää alueellaan hyvinvoinnin ja sosiaalialan tietotuotantoa, tiedonhallintaa ja tiedon hyödyntämistä. Pohjalaismaakuntiemme ylimaakunnallinen kehittäjäryhmä on järjestänyt ja järjestää työkokouksia, joihin kutsutaan vierailevia asiantuntijoita esittelemään tietotuotantoa koskevia teemoja. SONet BOTNIA:n hyvinvoinnin ja sosiaalialan tietotuotannon maakunnallisten kehittäjäryhmien työsuunnitelmat valmistuvat syksyyn 2013 mennessä. Keski-Pohjanmaan hyvinvointi tietotuotannon kehittäjäryhmän mukaan tarvitaan hyvinvointia ja sosiaalialaa koskevaa tiedontuotantoa eri menetelmin tuotettua tietoa erityisesti teemoista:

- Ennaltaehkäisevän toiminnan lisääminen ja vahvistaminen
- Syrjäytymisen ehkäiseminen
- Osallisuuden vahvistaminen
- Vaikuttavuuden vahvistaminen
- Alueellisen ja kestävä kehittämisrakenteen muodostaminen.

Maakunnan hyvinvointistrategian painopisteenä ovat lapset, nuoret ja lapsiperheet. Myös maakunnan hyvinvointia ja sosiaalialaa koskevaa tietotuotantoa kehitetään ja kohdennetaan huomioiden erityisesti lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvoinnin edistäminen. Erityisen tärkeää on, että sosiaalialan toimijat ja työntekijät ovat aktiivisina toimijoina ja osallisina arjen työstä nousevan tiedontuotannon näkyväksi tekemisessä. Tämä edellyttää erityisesti sitä, että palveluprosessien tiedontuotannon vaikuttavuutta ja merkittävyyttä tuodaan aktiivisesti esiin.

SONet BOTNIA:n ja Keski-Pohjanmaan liiton vuonna 2012 toteuttaman kartoituksen perusteella maakunnan sosiaali- ja terveydenhuollon toimijat tuottavat paljon eri lähtökohdista nousevaa tietoa erilaisiin tarpeisiin. Kartoituksen tuloksena todettiin, että tiedon systemaattinen seuranta, arviointi ja analysointi jää kuitenkin vaillinaiseksi. SONet BOTNIA voi osaltaan tukea tätä tiedon hallinnan ja hyödyntämisen prosessia, sillä tarvitaan todennettua tietoa toiminnan ohjaamiseksi, johtamisen ja päätöksenteon tueksi. Alueellisten tietotuotannon kehittämissuunnitelmien valmistuessa selvitetään, miten tätä tarkoituksenmukaisesti voidaan toteuttaa.

Keski-Pohjanmaalla maakunnan hyvinvointistrategiassa painotetaan yhteisöllisyyden ja osallisuuden edistämistä ja Kokkolan yliopistokeskus Chydenius tekee kansainvälisestikin korkeatasoista tutkimusta kuntalaisosallisuudesta ja yhteisöllisyydestä. Keski-Pohjanmaalla ymmärretään hyvinvointi laaja-alaisena käsitteenä, jossa myös liikunnan, kulttuurin ja järjestöjen toimijoilla on merkittävä osuus. Sen vuoksi hyvinvointitietotuotannossa ja palvelujen kehittämisessä halutaan nostaa esiin ja tehdä näkyväksi myös asiakkaiden, kuntalaisten ja järjestöjen osallisuutta.

SONet BOTNIA:n jo toista kertaa toteuttama ja maakuntaliittojen tilaama asiantuntijatietoon perustuva pohjalaismaakuntien hyvinvointibarometri-tutkimus valmistuu kesällä 2013, edellinen on toteutettu vuonna 2009. Tiedon tulkitsemiseksi ja käsittelemiseksi järjestetään keväällä 2013 maakunnittaiset työpajat ja tuloksia esitellään Keski-Pohjanmaan V Hyvinvointifoorumissa. Hyvinvointibarometrin tutkimusraportti valmistuu kuluvan kesän aikana. Tutkimuksen säännöllinen toistaminen mahdollistaa vertailun erityisesti muutoksen ja vaikuttavuuden näkökulmista. Hyvinvointifoorumin järjestää vuoden 2012 lopulla käynnistynyt Centria ammattikorkeakoulun hallinnoima Keskipohjalaista hyvinvointia yhteistyönä –hanke ja SONet BOTNIA osallistuu aktiivisesti tilaisuuden valmisteluun yhteistyökumppaneidensa kanssa. Keskipohjalaista hyvinvointia yhteistyönä -hankkeen keskeisenä tavoitteena on tukea ja seurata Keski-Pohjanmaan hyvinvointistrategian, sen toteuttamisohjelman sekä Keski-Pohjanmaan hyvinvointisopimuksen toteutumista. SONet BOTNIA:n Keski-Pohjanmaan kehittämissuunnittelija toimii hankkeen ohjausryhmän puheenjohtajana.

Viime vuonna SONet BOTNIA toteutti selvityksen sosiaalihuollon henkilöstön määrästä ja kelpoisuudesta Pohjanmaan maakunnissa. Toimintakaudella 2013-2014 selvitystä tullaan syventämään ja se toteutetaan uudelleen niin, että voidaan jatkossa saada yhtenäisesti tietoa sosiaalihuollon henkilöstön tilanteesta ja sen kehittymisestä.

SONet BOTNIA jatkaa Keski-Pohjanmaalla kuntien hyvinvointijohtamisen ja sähköinen hyvinvointikertomustyökalun käytön tukemista yhteistyössä Terveempi Pohjois-Suomi 2 (Terps2)-hankkeen kanssa. Kaikki Keski-Pohjanmaan kunnat ovat ottaneet/ottavat käyttöön sähköisen hyvinvointikertomuksen, jossa indikaattoritiedon avulla arvioidaan kuntalaisten hyvinvoinnin tilaa ja sen kehittymistä. Arvioinnin perusteella asetetaan tavoitteet ja määritellään niiden saavuttamiseksi konkreettiset toimenpiteet. Hyvinvointitiedon sys-

temaattinen seuranta, arviointi ja tulkinta muodostavat prosessin, jonka toteuttamiseen ei kunnissa ole aiempaa kokemusta. SONet BOTNIA tukee, yhteistyössä TerPS2 –hankkeen kanssa, kuntia hyvinvointitiedon käsittelyn ja tulkinnan prosessissa.

SONet BOTNIA voi vaikuttaa alueellisen sosiaalialan ja hyvinvointitiedontuotannon kehittämiseen myös laatimalla asian tueksi erilaisia lausuntoja ja kannanottoja.

Sosiaalialan substanssialueiden osaamisen ja käytäntöjen kehittämisen vahvistaminen (Kaste-ohjelman mukaisesti)

Kehittäminen substanssialueilla painottuu toimintakaudella 2013 - 2014 Keski-Pohjanmaalla hankekehittämisen ohella myös kehittäjäryhmätoimintaan. Substanssikehittämisessä läpäisyperiaatteella edistetään asiakkaita osallistavia kehittämisen ja arvioinnin käytäntöjä sekä työyhteisöjen ja työntekijöiden ammatillisista kehittymistä tukevia käytäntöjä ja rakenteita. Lisäksi tarvitaan toimivia rakenteita tietotuotannolle sekä avointa vuoropuhelua työntekijöiden, esimiesten, asiakkaiden ja poliittisten päättäjien kesken. Tämä edellyttää vahvasti käytännön työhön kytkettävää kehittämistoimintaa. Moni kehittämishanke (Kimpale, Nuppu ja KAMPA) on lähiaikoina päättynyt/päätymässä, ja erityisesti hankkeiden aikana käyttöön otettujen ja kehitettyjen hyvien käytäntöjen juurruttamista myös SONet BOTNIA osaltaan tukee. Keski-Pohjanmaalla keskitytään toimintakaudella erityisesti 2013-2014 seuraaviin substansseihin:

Päihde- ja mielenterveystyötä kehitetään aktiivisesti Keski-Pohjanmaalla ja SONet BOTNIA osallistuu tähän kehittämis-yhteistyöhön. Toimintakauden 2013-2014 aikana SONet BOTNIA osaltaan edistää Keski-Pohjanmaan maakunnan ja Kruunupyyn kunnan päihde- ja mielenterveysstrategian 2012 – 2016 ja sen toimenpidesuunnitelman toteutumista, käytäntöön jalkauttamista ja seurantaa. Erityisesti on tarpeen vahvistaa päihde- ja mielenterveystyön integraatiota Kansallisen mielenterveys- ja päihdesuunnitelman (MIELI 2009) mukaisesti. Toimintakauden aikana Keski-Pohjanmaalla selvitetään yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa, miten päihde- ja mielenterveystyön integraatiota voidaan tarkoituksenmukaisesti tukea.

Kimpale -keskittetyt ja innovatiiviset päihde- ja niihin liittyvät mielenterveyspalvelut ehjässä palvelukokonaisuudessa – hankkeen toiminnan puitteissa on työstyetty syyskuussa 2013 toimintaansa käynnistävää Päihdekeskus Porttia. Kimpale -hanke kuitenkin päättyi vuoden 2012 lopussa, joten Päihdekeskus Portin toiminnan työstyminen jatkuu ilman hanketukea. Päihdekeskus Portti tulee toimimaan moniammatillisena selviämisen-, vieroitus-, avo- ja laitostuntoutusyksikkönä, jonka palvelut ovat käytettävissä yli maakunnan rajojen. Uuden yksikön toiminnassa kuntien sosiaali- ja terveydenhuollon, sairaanhoitopiirin ja kolmannen sektorin toimijoiden välistä yhteistyötä on kehitetty innovatiivisesti uudelle tasolle ja tämä kehittämis-yhteistyö jatkuu myös toimintakaudella 2013-2014. Lisäksi SONet BOTNIA:n kehittämissuunnittelija osallistuu myös jatkossa, Päihdekeskus Portissa ja kiinteästi sen kanssa työskentelevän sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön valmentamisen ja osaamisen kehittämisen suunnitteluun.

SONet BOTNIA valmisteli yhteistyössä Kokkolan kaupungin kanssa vuonna 2012 tarjouksen Pelipilotista Terveyden ja hyvinvoinninlaitoksen (THL) avoimeen tarjouspyyntöön. Loppuvuodesta 2012 THL ilmoitti hyväksyneensä Kokkolan kaupungin tarjouksen ja tämän myötä Keski-Pohjanmaalla ja Vaasassa käynnistyi vuoden 2013 alusta ongelmapelaajien ja heidän läheistensä tarvitsemien palvelujen kehittäminen. Pilotin toteuttamiseen osallistuvat Keski-Pohjanmaan kuntien lisäksi myös Vaasan kaupunki, Ventuskartano ry ja muita kumppaneita ovat alueen sosiaali- ja terveydenhuollon opetusta järjestävät oppilaitokset, Keski-Pohjanmaan liitto, THL:n Vaasan yksikkö, SONet BOTNIA ja Keski-Pohjanmaan kokemustutkijat ry. SONet BOTNIA:n kehittämissuunnittelija osallistuu Pelipilotin ohjausryhmätyöskentelyyn.

Lastensuojelu- ja perhetyötä on Keski-Pohjanmaalla kehitetty usean vuoden ajan Nuppu- hankkeen avulla. Hankkeessa on kehitetty varhaisen puuttumisen menetelmiä ja jalkautettu niitä käytäntöön. Kehittämisen kohteena ovat olleet erityisesti ennaltaehkäisevä työ ja moniammatillinen toiminta. Nuppu-hanke kuitenkin päättyi syksyllä 2013. SONet BOTNIA tukee toimintakaudella 2013-2014 lapsiperheiden parissa tehtävän ennaltaehkäisevän ja moniammatillisen työn juurtumista osaksi kuntien perustyötä ja pyrkii samanaikaisesti myös edistämään asiakkaiden osallisuutta mm. heitä koskevan toiminnan suunnittelussa. Ennen Nuppu-hankkeen päättymistä selvitetään maakunnan tarve ja halukkuus lapsiperheiden palvelujen monialaisen toimijaverkoston muodostamiseen ja hankkeessa kehitetyn monialaisen työn tukemiseksi.

Vuoden 2013 aikana Keski-Pohjanmaan kunnat hakevat laajassa yhteistyössä Pohjois-Suomen kuntien kanssa Kaste-rahoitusta LastenKaste- hankkeelle. Hankkeessa on kolme kehittämisen kärkeä: 1) perhekeskus-toiminnan, 2) oppilas- ja opiskelijahuollon sekä 3) lastensuojelun kehittäminen. Keski-Pohjanmaan kunnat osallistuvat lastensuojelun kehittämisosioon ja parhaillaan selvitetään myös kuntien mahdollisuuksia osallistua oppilas- ja opiskelijahuollon kehittämiseen. SONet BOTNIA:n kehittämissuunnittelija valmistelee Keski-Pohjanmaan osallistumista ao. hankehakuun ja koordinoi lastensuojelun kehittämisosion valmistelua Oulun Eteläisen alueella (Helmi, Kallio, Keski-Pohjanmaa, Selänne ja Raahenseutu). Parhaillaan selvitetään myös mahdollisuutta hakea LastenKaste-hankkeen lastensuojelun kehittämisosioon rahoitusta STM:n tiedottamasta lastensuojelun lisämäärärahasta syksyn 2013 Kaste-haun yhteydessä.

Aikuissosiaalityön kehittämiseksi jatketaan alueellisen aikuissosiaalityön kehittäjäverkoston toimintaa. Nuppu2 -hankkeen aikana verkosto ei ole kokoontunut, sillä kehittämissyhteistyö on toteutunut hankkeen sisältyvän aikuissosiaalityön kehittämisosion kautta. Aikuissosiaalityön verkosto on ollut aiemmin avoin kaikille kiinnostuneille, jotka ovat edustaneet laajasti eri toimijoita ja sama käytäntö voi jatkua toimintakaudella 2013-2014. Aikuissosiaalityön osalta tehdään yhteistyötä myös Väli-Suomen SOS –hankkeen (aikuissosiaalityön kehittämishanke) kanssa. Hyvinvoinnin tietotuotannon kehittämissuunnitelman valmistuttua kutsutaan koolle ylimaakunnallinen sosiaalityön työkokous, jossa alueellisia työsuunnitelmia käsitellään ja keskustellaan mahdollisen jatkoyhteistyön tarpeesta.

Vanhustyössä on valtakunnallisesti ja alueellisesti tarkasteltuna monia ajankohtaisia haasteita. Heinäkuussa 2013 tulee voimaan laki: lääkään henkilön sosiaali- ja terveyspalvelujen saannin turvaaminen (ns. vanhuspalvelulaki). Muun muassa palvelurakenteen muokkaaminen yksiportaiseksi ympärivuorokautiseksi palveluksi, jonka tavoitteena on tukea ikääntyvän kotona asumista mahdollisimman pitkään, asettaa kunnille haasteita uudenlaisten palvelukonseptien tuottamiseksi. Keskeiseksi haasteeksi nousevat vanhusten kotona asumisen tukeminen, yksinäisyyden lievittäminen, lisääntyvät muistisairaudet ja niiden hoito, teknologian onnistunut hyödyntäminen, omaishoivan tukeminen, osaavan ja motivoituneen henkilöstön riittävyys sekä ikääntyvien itsemääräämisoikeus ja riippuvuus, joka kulminoituu erityisesti kotona asumisessa. Ikääntyvien omien resurssien hyödyntäminen ja osallisuuden vahvistaminen on välttämätöntä, mutta samalla tulee huomioida toimintakyvyn vähenemisestä johtuva riippuvuus.

SONet BOTNIA:n ylimaakunnallinen vanhustyön tutkimus- ja kehittämistyöryhmä on toiminut vuodesta 2007 alkaen ja sen toimintaan osallistuvat IkäKaste -hankkeen ja SONet Botnian lisäksi Keski-Pohjanmaan, Vaasan ja Seinäjoen ammattikorkeakoulut sekä Kokkolan yliopistokeskus Chydeniuksen ja Vaasan yliopiston edustajat. Keski-Pohjanmaan kehittämissuunnittelija toimii myös ryhmässä. Toimintakaudella 2013-2014 ryhmä jatkaa toimintaansa ja vahvistaa erityisesti käytäntölähtöistä kehittämistä. Mahdollista on, että myös ryhmän kokoonpano otetaan tarkasteluun uuden toimintalinjauksen mahdollistamiseksi.

Keski-Pohjanmaalla toimii vanhustyön esimiesten verkosto, joka kokoontuu kaksi - kolme kertaa vuodessa Jytan kunnissa ja Kokkolassa. Suunnittelija osallistuu ryhmän toimintaan. Ryhmässä vaihdetaan vanhustyön keskeisiä ja ajankohtaisia asioita sekä hyviä käytäntöjä. Viime toimintakaudella on ryhmässä valmisteltu SenioriKaste-hanketta, joka laajeni laajaksi Pohjois-Suomen alueen hankekokonaisuudeksi. Hanke ei kuitenkaan saanut rahoitusta vuoden 2012 haussa ja parhaillaan työstetään hankesuunnitelmaa yhteistyössä

seuraavaan Kaste-hakuun. Lisäksi Keski-Pohjanmaalla on jo valmisteltu kuluvan toimintakauden aikana Oikeat palvelut oikeaan aikaan –hankehakemus STM:n erillismäärärahaan ns. vanhuspalvelulain mukaisen toiminnan käynnistämisen tukemiseksi.

Toimintasuunnitelmakaudella Kokkola on edelleen mukana Ikäinstituutin valtakunnallisessa Voimaa vanhuuteen -hankkeessa, jossa edistetään ikäihmisten toimintakykyä. SONet BOTNIA:n kehittämissuunnittelija osallistuu Kokkolan kaupungin osahankkeen ohjausryhmätyöskentelyyn. Kaste-hankkeena toteutetun KAMPA-hankkeen tavoitteena on ollut kansalaisosallistumisen ja yhteisöllisyyden edistämisen lisäksi myös vanhustyön palvelujen kehittäminen haja-asutusalueella. Hankkeessa ovat mukana kaikki maakunnan kunnat ja Kruunupyy, mutta hanke päättyy heinäkuussa 2013. mm. KAMPA –hankkeen keskeisten teemojen edistämiseksi on SONet BOTNIA laatinut yhteistyössä Keski-Pohjanmaan vanhustenkotiyhdistysten, Centria ammattikorkeakoulun ja KAMPA-hankkeen kanssa toukokuussa 2013 hankehakemuksen Yhdessä vireästi! Raha-automaattiyhdistykselle (RAY).

Keski-Pohjanmaalla on todettu tarvetta kehittää vammaispalveluja. Toimintasuunnitelmakaudella selvitetään, miten asiassa on mahdollisuuksia ja tarkoituksenmukaista edetä. Aluehallintovirasto, Vammaispalveluhanke ja SONet BOTNIA järjestävät yhteistyössä vammaispalvelujen työkokouksen. Työkokouksessa kuullaan osallistujien ehdotuksia verkostotapaamisten ja työkokousten tarpeesta.

Varhaiskasvatuksen kehittämiseksi sosiaalialan osaamiskeskusten tehtävät fokusoituvat nykyisin lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin edistämiseen ja palvelujen kehittämiseen. Tähän liittyvästä yhteistyöstä SONet BOTNIA ja Aluehallintovirasto neuvottelevat kauden aikana.

Kestävän kehittämisen rakenteiden muodostaminen sosiaali- ja terveydenhuollon eheäksi kokonaisuudeksi (ml. opetus- ja tutkimuslinikkatoiminta)

Kansallisen Kaste-ohjelman keskeisenä tavoitteena on sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistyön tiivistäminen. Keski-Pohjanmaallakin on tavoitteena kehittää sosiaali- ja terveydenhuollon toimintoja tutkimus-, kehittämis- ja opetusrakennetta tukien ja tuoda vahvasti esiin sosiaalihuollon näkökulmaa. SONet BOTNIA toimii Keski-Pohjanmaalla myös toimintakaudella 2013-2013 aktiivisesti maakunnan sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämisrakenteen järjestämiseksi. Keski-Pohjanmaalla kehittämisrakennemallia tarkastellaan erityisesti Pohjois-Suomen erva-alueen suuntaan.

Pohjois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus (Poske) on vuodesta 2012 koonnut Pohjois-Suomen hyvinvointia koskevan tiedontuotannon parissa toimivia tahoja yhteistyöhön. Syksystä 2012 verkoston toimijat ovat käyneet keskustelua alueellisen hyvinvointitiedon tarpeellisuudesta ja kunkin organisaation siihen liittyvistä tutkimusintresseistä sekä arvioineet mahdollisuuksia yhteistyön tiivistämiseen. Alueilla pienemmät valmisteluryhmät ovat jatkaneet yhteistyön toimintamallin ja yhteisen näkemyksen työstämistä.

Keski-Pohjanmaalla on valmisteltu virkamiestyönä alueellista tutkimuksen ja kehittämisen rakennetta, jota valmistelutyötä SONet BOTNIA on yhteistyössä eri sosiaali- ja terveydenhuollon alueellisten toimijoiden kanssa koordinoanut aktiivisesti. Tavoitteena on yhteisesti muodostetusta tutkimuksen ja kehittämisen rakenteesta tukea keskipohjalaisten hyvinvoinnin kehittymistä, johtaa muutoksia, palvelujen kehittämistä ja päätöksentekoa nykyistä vahvemmin todennetun tiedon avulla vahvassa ja integroidussa sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistyössä asiakaslähtöisesti, laadukkaasti ja vaikuttavasti.

Valmistelutyön tuloksena kehittyneen mallin mukaisesti Keski-Pohjanmaan tutkimuksen ja kehittämisen rakenne toimisi yhteistyössä Pohjois-Suomen erva-alueelle muodostettavan alueellisen tiedontuotannon rakenteen kanssa. Rakenne vastaa osaltaan uudistuvan SONet BOTNIA:n haasteisiin yhdennetyn sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämisessä tiiviissä yhteistyössä perusterveydenhuollon yksiköiden ja muiden alueellisten toimijoiden kanssa. Keski-Pohjanmaan tutkimuksen ja kehittämisen rakenne esiteltiin muille Pohjois-

Suomen hyvinvointitiedon parissa toimiville tutkimus- ja kehittämisorganisaatioille kesäkuun 2013 työseminaarissa.

Kestävän kehittämisen rakenteen muodostamista on Keski-Pohjanmaalla kytketty erityisesti järjestämissuunnitelman laatimisen yhteyteen. Maakunnassa on todettu, että terveydenhuollon järjestämissuunnitelma tulee laatia niin, että se voidaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa laajentaa sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämissuunnitelmaksi. Toimintansa alkusyksystä 2012 käynnistäneen perusterveydenhuollon yksikön, SONet BOTNIA:n sekä alueen korkeakoulujen tehtävissä on runsaasti yhteistyön ja substanssikehittämisen mahdollisuuksia. Toimintakaudella 2013-2014 SONet BOTNIA ja syksyllä 2012 toimintansa aloittaneen Keski-Pohjanmaan perusterveydenhuollon yksikön yhteistyötä kehitetään kohti arjen yhteistyöhön.

Kehittämistoiminta kehittämisrakenteeseen liittyvänä on useimmiten eri hallintokuntien välistä ja moniammatillista. SONet BOTNIA:n kehittämissuunnittelija toimii myös toimintakaudella 2013-2014 Kokkolan kaupungin poikkitoiminnallisen kehittäjäryhmän jäsenenä ja sihteerinä.

Opetus- ja tutkimuslinikkatoimintaa (Sosklinikka) on Keski-Pohjanmaalla myös hahmoteltu osana maakunnan kestävästä kehittämisrakennetta. Tätä työstämistä on jatkettu sisällöllisesti Nuppu-hankkeen sisällä toimintakaudella 2011-2012, sillä Nuppu-hankkeeseen on sisältynyt pieni resurssi opetus- ja tutkimuslinikkatoiminnan kehittämiseksi. Opetus- ja tutkimuslinikkatoiminta ulottuu BOTNIA-strategian mukaisesti yli Keski-Pohjanmaan, Ylivieskaan, jossa Centria ammattikorkeakoulu järjestää sosionomiopetusta. Sosiaalialan opetus- ja tutkimuslinikan tarkoituksena on tiivistää yhteistyötä niin sosiaalialan koulutuksen, tutkimus- ja kehittämistoiminnan kuin työelämäyhteistyönkin saralla. Sosiaalityön kehittämisen kautta vaikutetaan suoraan keskipohjalaisten ihmisten hyvinvointiin. Samalla parannetaan ammatillista osaamista, koulutuksen laatua ja alan arvostusta sekä lisätään sosiaalialaa koskevaa tietoisuutta. Nuppu-hanke päättyy lokakuussa 2013, joten tutkimus- ja opetuslinikkatoiminnan kehittäminen on toimintakaudella 2013-2014 organisoitava muulla tavalla. SONet BOTNIA on kutsunut alueensa sosiaalialan opetus- ja tutkimuslinikkatoimijoita yhteisiin työkokouksiin kokemusten ja hyvien käytäntöjen jakamiseksi ja tämä yhteistyö tulee jatkumaan myös toimintakaudella 2013-2014. Opetus- ja tutkimuslinikkatoiminnan kehittämiseksi on maakunnan sosiaalihuollon toimijoiden kuitenkin tarpeen selvittää toiminnan organisoitumista ja resursointimahdollisuuksia esimerkiksi hankerahoituksella.

Yhteistyötä täydennyskoulutuksen toimijoiden kanssa on SONet BOTNIA myös jatkanut toimikauden aikana. Täydennyskoulutus liittyy luontevasti lakisääteisen kehittämisrakenteen (sosiaalialan osaamiskeskus/ sairaanhoitopiirin perusterveydenhuollon yksikkö) tehtäviin eli osaamiskeskuksen lakisääteisenä tehtävänä on integroida koulutusta, tutkimusta ja kehittämistoimintaa sosiaalialan käytäntöihin kuntien tukena. Korkeakouluyhteistyön yhteyden rakentaminen kuntiin on osa sosiaalialan osaamiskeskuksen lakisääteistä tehtävää. Aiemmin maakunnassa toimi SONet BOTNIA:n koordinoimana maakunnallinen täydennyskoulutustyöryhmä, mutta rakenteiden muututtua, ryhmän toiminta lakkasi. SONet BOTNIA onkin osallistunut maakunnassa käytyyn keskusteluun, siitä mikä olisi sopivin tapa täydennyskoulutuskysymysten ratkaisemiseksi. Toimintakauden 2013-2014 aikana on tarpeen ratkaista em. asia.

Järjestöyhteistyön kehittäminen

SONet BOTNIA on tehnyt järjestöyhteistyötä Keski-Pohjanmaalla eri yhteyksissä, mm. SONet BOTNIA:n alueellisessa ohjausryhmässä, Kimpale-, Nuppu-, KAMPA – ja Keskipohjalaista hyvinvointia yhteistyönä -hankkeissa. Järjestöillä on myös edustus SONet BOTNIA:n alueellista tietotuotantoa kehittämissä elimissä. Keskipohjalaisten järjestöjen Yhteisöklubi Silta on, saatuaan pysyväisluontoisen tuen toiminnalleen Raha-automaattiyhdistykseltä (RAY), tarjonnut kevästä 2011 alkaen uusissa toimitiloissaan järjestöille uudenlaisia mahdollisuuksia toiminnan kehittämiseksi. Myös yhteistyötä Soste ry:n kanssa jatketaan toimintakau-

della 2013-2014 monitoimijaisessa aluetyöryhmässä sekä Kaste- hankkeiden erilaisissa valmistelu- ja toimenpanovaiheissa. Maakunnallisena tavoitteena on kytkeä toimintakaudella 2013-2014 järjestöjen teemmää arvokasta ja hyvinvointia edistävää työtä aiempaa tiiviimmin osaksi tavoitteellista ja laaja-alaista hyvinvoinnin edistämistä ja hyvinvointikertomustyötä. SONet BOTNIA tukee tätä toimintaa ja toimii tarvittaessa aloitteellisesti asian edistämiseksi.

Järjestöyhteistyön myötä kansalaisnäkökulma on vahvistunut ja tulee myös toimintakaudella 2013-2014 vahvistumaan sosiaalialan toimijakentässä ja useat kehittämishankkeet ovat tehneet yhteistyötä kokemustutkijoiden kanssa. Lisäksi SONet BOTNIA uudisti yhteistyössä Keski-Pohjanmaan vanhustenkotiyhdistysten, Centria ammattikorkeakoulun ja KAMPA –hankkeen kanssa Yhdessä vireästi! –hankehakemuksen Raha-automaattiyhdistyksen (RAY) hankehakuun. Hankkeen tavoitteena on ikääntyvien innostaminen ja tukeminen huolehtimaan omasta hyvinvoinnistaan, suunnittelemaan ja toteuttamaan heidän arkeaan rikastuttavaa mielekästä vapaa-ajan toimintaa sekä toimimaan aktiivisina kuntalaisina, palvelujen käyttäjinä ja vaikuttajina. Mikäli hanke saa rahoituksen, SONet BOTNIA osallistuu tarvittaessa hankkeen ohjausryhmätyöskentelyyn.

Pohjoismaisen yhteistyön kehittäminen

Pohjoismainen yhteistyö on SONet BOTNIAn erityistehtävä osaamiskeskusverkostossa ja se hoidetaan vielä vuoden 2013 ajan ostopalveluna yhteistyössä Nordens Välfärdscenterin kehittämiskonsultin kanssa. Tavoitteena on, että tehtävänhoito integroidaan jatkossa Vaasan THL:n toimipisteeseen pysyvästi.

Asiantuntijatyön kohteena ovat pohjoismaisen erityistehtävään osoitetut selvitystehtävät: 1) Kyselytutkimus hyvinvointialan pohjoismaisista yhteistyöverkostoista, 2) Monitoimijaisen ja asiakaslähtöisten pohjoismaisten käytäntöjen kartoittaminen ja 3) sosiaalialan osaamiskeskuksille ja sosiaalialan osaamiskeskusneuvottelukunnalle suunnatun opintomatkan suunnittelu ja toteuttaminen ja 4) pohjoismaisen asiantuntemuksen ja käytäntöjen välittäminen aikuissosiaalityön päivillä 2014. Parhaillaan on menossa hyvinvointialan pohjoismaisia yhteistyöverkostoja koskeneen kyselyn raportointivaihe. SONet BOTNIAn alueellinen ohjausryhmä paneutuu pohjoismaisen yhteistyön kehittämisen teemoihin toimintakaudella 2013-2014 aiempaa vahvemmin ja käsittelee aihepiiriin liittyviä ajankohtaisia asioita kokouksissaan useammin.

SONET BOTNIAN JOHTORYHMÄ 2013-2014

Varsinainen jäsen

Peter Granholm
Kehittämispäällikkö, Pietarsaari
Stenberginkatu 1, 68600 JAKOBSTAD
puh:06 786 3247 / gsm: 044 721 1247
email: peter.granholm@pietarsaari.fi

Jussi Salminen
Sosiaali- ja terveysjohtaja, Kokkola
PL 43, 67101 KOKKOLA
tel: 06 8289 444 / gsm: 044 7809 450
e-mail: jussi.salminen@kokkola.fi

Aila-Leena Matthies
Sosiaalityön professori
Kokkolan Yliopistokeskus Chydenius
PL 567, 67701 KOKKOLA
06-8294319 / 040-7422199
e-mail: aila-leena.matthies@chydenius.fi

Asta Heikkilä
Yksikön johtaja
Seinäjoen ammattikorkeakoulu
PL 158, 60101 SEINÄJOKI
tel: 020 124 5111 / gsm: 040-8302201
e-mail: asta.heikkila@seamk.fi

Eija Ala-Toppari-Peltola
Sosiaalipalvelujen johtaja, Ky. Kaksineuvoinen
Kirkkotie 10, 62200 Kauhava
(06) 2412 4270/ 050-414 6270
eija.ala-toppari-peltola@kaksineuvoinen.fi

Harri Jokiranta
Apulaiskaupunginjohtaja, Seinäjoki
Seinäjoen kaupunki, Sosiaali- ja terveyskeskus
Kirkkokatu 8 C, PL 229, 60101 Seinäjoki
tel: 358 6 416 2499 / gsm: 358 40 5178 726
e-mail: harri.jokiranta@seinajoki.fi

Yvonne Holming
Socialdirektör, Malax Kommun
Malmgatan 5, 66100 MALAX
tel: 06 347 7321

Varajäsen

Hannele Grankvist
Osastopäällikkö, Pietarsaari
Stenberginkatu 1, 68600 JAKOBSTAD
tel: (06) 785 1251 / gsm: 050 548 6253
e-mail: hannele.grankvist@pietarsaari.fi

Seppo Mattila
Palvelujohtaja, Kokkola
PL 43, 67101 KOKKOLA
tel: 06 8289 111 / gsm: 044 7809 446
e-mail: seppo.mattila@kokkola.fi

Merja Joutsen-Onnela,
Tutkimus- ja innovaatiojohtaja, sosiaali-
ja terveysala, Centria ammattikorkeakoulu
Terveystie 1, 67200 KOKKOLA
puh: 06 8254 275
e-mail: merja.joutsen-onnela@cou.fi

Päivi Rinne
Lehtori
Seinäjoen ammattikorkeakoulu
Keskuskatu 34 , 60100 SEINÄJOKI
tel: 020 124 5122 / gsm: 040-8304190
email: paivi.rinne@seamk.fi

Maria-Liisa Nurmi
Perusturvajohtaja, Alavus
PL 14, 63301 ALAVUS
tel: 06 25251 200 / gsm: 040-554 9528
e-mail: maria-liisa.nurmi@alavus.fi

Markku Valo
Hallintopäällikkö, Seinäjoen kaupunki
Seinäjoen kaupunki, Sosiaali- ja terveyskeskus
Kirkkokatu 8 C, PL 229, 60101 Seinäjoki
tel: 06 416 2499/ gsm: 040 517 8726
e-mail: markku.valo@seinajoki.fi

Alice Backström
Socialdirektör, Korsholm
Centrumvägen 4, 65610 KORSHOLM
tel: 06 327 7214 / gsm: 050 337 7432
e-mail: alice.backstrom@korsholm.fi

e-mail: yvonne.holming@malax.fi

Jukka Kentala, perusturvajohtaja
Vaasan kaupungin sosiaali- ja terveysvirasto
Vaasanpuistikko 20 B, PL 241
65101 VAASA
p. 06 325 1111 (vaihde), 040 718 3660
email: jukka.kentala@vaasa.fi

Pirkko Vartiainen
Professori, sosiaali- ja terveyshallinto
Vaasan yliopisto
PL 700, 65101 VAASA
tel: 06 3248 411 / gsm: 050 555 5613
e-mail: pirkko.vartiainen@uwasa.fi

Arto Rautajoki, esittelijä/sihtööri.
Kehitysjohtaja, SONet Botnia.
tel: 020 1245 141 / gsm: 040 8304 189
email: arto.rautajoki@seamk.fi

Erkki Penttinen
Sosiaalityön ja perhepalveluiden johtaja
puh. (06) 325 2610 / GSM 040 847 2610
e-mail: erkki.penttinen@vaasa.fi

Maritta Vuorenmaa
Kehittämispäällikkö, Stakesin Vaasan alueyksikön vastuuhenkilö
GSM 040 513 3024
e-mail: maritta.vuorenmaa@thl.fi

YHTEYSTIEDOT – KESKI-POHJANMAA:

Tuija Tuorila, vs. kehittämissuunnittelija

SONet BOTNIA

Sosiaali- ja terveystoimi, Kokkolan kaupunki

Kauppatori 5, 67100 Kokkola

p. 040 4882917 (keskus 06 8289111), s-posti: tuija.tuorila@kokkola.fi

KESKI-POHJANMAAN ALUEELLINEN OHJAUSRYHMÄ 2013-2014

Kokkolan kaupunki / perussopimusosapuoli

Palvelujohtaja, sosiaali- ja vammaispalvelut, Seppo Mattila

Sosiaali- ja terveysjohtaja Jussi Salminen, varajäsen

Laatu- ja kehittämispäällikkö Tanja Witick

(Kehittämisojohtaja Tuija Tuorila, varajäsen)

Muut kunnat ja kuntayhtymät

JYTA - peruspalveluliikelaitos

Peruspalvelujohtaja Tarja Oikarinen-Nybacka

Palvelujohtaja, perheiden palvelut, Pekka Kauppinen, varajäsen

Palvelujohtaja, kotihoito ja asumispalvelut, Reetta Hjelm,

Pietarsaaren kaupunki

Vanhushuollon päällikkö Pirjo Knif

Koulutus, tutkimus ja kehittäminen

Centria ammattikorkeakoulu

Tutkimus- ja innovaatiojohtaja, sosiaali- ja terveysala, Merja Joutsen-Onnela

Yliopettaja Pirjo Forss-Pennanen, varajäsen

Kokkolan sosiaali- ja terveysalan opisto

Lehtori Satu Sundell

Rehtori Kaija Kähäri-Wiik, varajäsen

Kokkolan yliopistokeskus Chydenius

Sosiaalityön yliopisto-opettaja Johanna Alatalo

Perusterveydenhuollon kehittämisyksikkö

Ylilääkäri Ilkka Luoma

Palveluntuottajat, järjestöt, hankkeet

Keski-Pohjanmaan maakuntaliitto

Yhteyspäällikkö Anne Sormunen

Maakuntajohtaja Jukka Ylikarjula, varajäsen

Keski-Pohjanmaan sairaanhoitopiiri

Tulosaluejohtaja, ylilääkäri Matti Kaivosoja

Hallintoylihoitaja Pirjo-Liisa Hautala-Jylhä, varajäsen

Johtava sosiaalityöntekijä, Eliisa Niemi

Sosiaalityöntekijä, Arja Isosaari, varajäsen

Keski-Pohjanmaan sosiaalipsykiatrinen yhdistys
Toiminnanjohtaja Leena Veiskola
Asumispalvelujohtaja Marjut Levoska, varajäsen

Ventuskartano ry
Toiminnanjohtaja Marjut Lampinen
Hallituksen pj. Markku Kallinen, varajäsen